

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania D. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o ustalenie właściwego ustawodawstwa,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 29 października 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 maja 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 14 maja 2018 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) z wniosku D. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W. o ustalenie właściwego ustawodawstwa, w wyniku apelacji oddziału rentowego od wyroku z dnia 7 lutego 2017 r. Sądu Okręgowego w Ś. sygn. akt VII U (...) w punkcie I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddalił odwołanie, w punkcie II. nie obciążył wnioskodawczyni kosztami zastępstwa procesowego na rzecz strony pozwanej.

W sprawie ustalono, że D. P. rozpoczęła 5 marca 2014 r. prowadzenie działalności gospodarczej. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej, w okresie od kwietnia do czerwca 2014 r., wnioskodawczyni przyjęła do realizacji zlecenie sprzątania pomieszczeń na terenie Niemiec.

Pismem z dnia 29 września 2014 r. organ rentowy poinformował D. P., że w okresie od 5 marca 2014 r. do 4 marca 2015 r., w zakresie ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności podlega ustawodawstwu niemieckiemu, nie wydając w tym zakresie decyzji.

Decyzją z 8 października 2014 r. Zakład uznał, że wnioskodawczyni, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą, nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 5 marca 2014 r. Odwołanie wnioskodawczyni od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Ś. z 10 lutego 2015 r., sygn. akt VII U (...). Na skutek apelacji wnioskodawczyni wyrokiem Sądu Apelacyjnego w (...) z 12 listopada 2015 r., sygn. akt III A Ua (...) uchylono wskazany wyrok oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z 8 października 2014 r. i sprawę przekazano bezpośrednio do rozpoznania stronie pozwanej.

W czasie trwania postępowania VII (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję z dnia 27 lutego 2015 r. stwierdzającą, że wnioskodawczyni w okresie od 5 marca 2014 r. do 4 marca 2015 r. nie podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczenia społecznego.

Sąd Okręgowy w Ś. wyrokiem z dnia 7 lutego 2017 r. zmienił powyższą decyzję, w ten sposób, że ustalił, iż na dzień jej wydania brak było podstaw do ustalenia braku podlegania ustawodawstwu polskiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego wnioskodawczyni.

W apelacji od tego wyroku organ rentowy zarzucił naruszenie art. 38 ust. 1 i art. 83 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004 oraz art. 11 ust. 3a rozporządzenia nr 883/2004 w sprawie koordynacji zabezpieczenia społecznego, a także sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią materiału dowodowego.

Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację organu rentowego i zmienił zaskarżony wyrok. Sąd ten uznał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyczerpał tryb wskazany w art. 16 rozporządzenia wykonawczego WE nr 987/2009 regulującego procedurę dotyczącą stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego

WE nr 987/2009, a niemiecka instytucja nie zgłosiła zastrzeżeń co do ustalonego ustawodawstwa niemieckiego.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła skargą kasacyjną wnioskodawczyni.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej uzasadniono występowaniem istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadnością skargi.

W ocenie skarżącej Sąd Najwyższy powinien zająć stanowisko odnośnie sposobu stosowania przepisu art. 6, 13, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009 albowiem dotychczasowa praktyka wskazuje iż organ rentowy doprowadza do sytuacji, w której osoba prowadząca działalność i wykonująca pracę najemną w różnych państwach członkowskich Unii nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu lub że będzie podlegała ustawodawstwu więcej niż jednego państwa. Taki skutek jest niezgodny z celem art. 48-51 TWE (art. 39 i 42 w tekście skonsolidowanym), którym jest zapewnienie, aby pracownicy, w rezultacie wykorzystania prawa do swobodnego przepływu, nie tracili korzyści należnych im z zabezpieczenia społecznego na podstawie ustawodawstwa danego państwa członkowskiego (por. wyroki ETS z dnia 20 września 1994 r., C- 12/93, A. Drake., ECR 1994, s. 4337, z dnia 26 maja 2005 r., C-249/04, J. Allard, z dnia 10 czerwca 1986 r., 60/85, M. E. S. Luijten, ECR 1986, s. 2365, z dnia 3 maja 1990 r., C-2/89, K. von Heijningen, z dnia 16 lutego 1995 r., C-425/93, Calle Grenzshop Andresen GmbH & Co. KG, ECR 1995, s. 269).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawczyni nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności

wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że strona skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i

rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

W niniejszej sprawie skarżąca nie sformułowała żadnego zagadnienia prawnego, które mogłoby się stać przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Przedstawiony przez wnioskodawczynię problem stanowi w istocie polemikę z ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wyroku Sądu Apelacyjnego. Argumentacja zaprezentowana w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wskazuje na próbę ich podważenia i zmierza do uznania, że organ rentowy nie zachował odpowiednich procedur niezbędnych do ustalenia właściwego ustawodawstwa mającego zastosowanie w stosunku do skarżącej. Tymczasem ustalenia dowodowe i ocena dowodów dokonana przez Sądy *meriti* uchylają się spod kontroli kasacyjnej zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c.

Z kolei przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepublikowane; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepublikowane). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o

ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżąca nie wykazała, aby skarga kasacyjna w niniejszej sprawie była oczywiście uzasadniona. W tym zakresie należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że nie jest rolą Sądu Najwyższego wybieranie jednej z alternatywnych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, zwłaszcza, gdy przesłanki te wzajemnie się wykluczają. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że równoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) co do zasady wyklucza możliwość twierdzenia o oczywistej zasadności skargi (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2017 r., II UK 170/16, LEX nr 2310113), bowiem jeżeli skarżący wskazuje na przepisy prawa materialnego, których stosowanie w praktyce wywołuje rozbieżności, czy też przepisy prawa wymagające wykładni, to z natury rzeczy nie mogą one równocześnie przemawiać za oczywistością skargi kasacyjnej. Co jest sporne nie może być oczywiste (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 października 2016 r., I UK 466/15, LEX nr 2159122). Ponadto, w niniejszej sprawie skarżący w żaden sposób nie uzasadnił, aby skarga kasacyjna była rzeczywiście uzasadniona, zaś Sąd drugiej instancji dopuścił się oczywistego naruszenia prawa i wydał oczywiście niesłuszne rozstrzygnięcie.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.